

Kmečka trgovina

Spekulacija s pšenico — nauk, da takšno podpiranje kmeta ni pravilno

Slovenski mešan in delavec sta v velikih skrbih, pa tudi slovenski kmet čuti že neprijetne posledice, ker cena našemu žitu raste od dne do dne, z njo vred pa se draži tudi kruh. Še dne 9. marca je bila pri nas uradna nakupna cena za pšenico 160 din za 100 kg, 9. marca je pritisnila spekulacija ter se je dvignila cena na trgu na 180 din, dne 18. maja se je pa prodajala že po 260 do 280 din. To je popolnoma nenaraven skok, povzročila pa ga je grda spekulacija. S pšenico se pri nas ne more prosto trgovati. »Prizade«, katerega je vlada ustanovila, da bi z njim pomagala našemu kmetu ter dvignila ceno poljskim pridelkom, je dobil monopol za izvoz in trgovanje s pšenico. Dočim se je prodajala pšenica v inozemstvu po 120 do 125 din, je »Prizade« dvignil pri nas ceno na 160 din. Toliko je plačeval kmetom in trgovcem za pšenico, izvažal jo je pa po inozemski tržni ceni, torej po 120 din, tako da je »Prizade« izgubil pri vsakih 100 kg čistih 40 din. Izguba je vsekakor ogromna ter gre v milijone in milijone. Vsa država je morala prispevati ter plačevati za to izgubo, da so lahko vojvodinski in sremski kmetje prodajali pšenico dražje, kakor pa jo je kupovalo inozemstvo. S tem načinom je država silno podprla banaško kmetijstvo, ki je postalo že kar objestno. Ko so kmetje in judovski prekupčevalci videli, da je pri nas že toliko pšenice izvožene v inozemstvo, da je nastopilo pomanjkanje na trgu, pa so začeli zadrževati prodajo in tako se je morala cena dvigati. Ti spekulanti so računali, da bodo na ta način zaslužili 70 milijonov dinarjev, katere jim bodo zopet plačali oni kraji, ki imajo pšenice premalo, med temi v prvi vrsti Slovenija, ki mora letno uvoziti iz Banata 6000 vagonov pšenice in moke. Vojvodinskemu kmetu se ne godi slabo in vendar ga je država krepko podprla ter mu omogočila prodajo pšenice po najvišji ceni.

Naenkrat pa je nastopil prevrat. Vlada je imela 19. maja sejo, na kateri so sklepali o prostem uvozu pšenice v državo. Tega ukrepa so se spekulanti silno prestrašili in 20. maja so že vrgli na trg velike količine pšenice po nižji ceni, kljub temu pa ni bilo kupcev, ker vsi pričakujejo, da bodo spekulanti morali ceno pšenice še bolj potisniti navzdol, ker sicer bo vlada svoj sklep uveljavila. Tako je vlada hitro napravila konec spekulaciji na račun malega človeka.

Živina

Cene so prav različne. Na nekaterih sejnih so bile prav nizke, na drugih so se pa zopet dvignile nad dosedanje. Trenutno v živinski trgovini še ni normalnega položaja, ker vpliva na eni strani na ceno veliko pomanjkanje krme, ki je zlasti v nekaterih krajih zelo hudo, na drugi strani pa tudi precej veliko povpraševanje po živini, poleg tega pa se kmetje zavedajo, da so začeli mesarji v mestih dražiti meso, pa temu primerno držijo sedaj tudi živino, da od podražitve ne bo imel vedno dobiček samo mesar, ampak bo nekaj odpadlo tudi na živinorejca. — Na zadnjih sejnih je bil položaj sledeč: Teharje: voli 4.50—5.50, krave za zakol 4—5, klobasarije 2.50—3.50, telice 4—5. — Krško: voli 5—6, 4—5 in 3—4 din, telice 4.50—6, 3—4.50 in 3.50—4.50, krave 3—5, 2.50—3 in 2—3 din, teleta 6—7 in 4.50—6 din. — Brežice: voli 3—5, krave 2—4, junci 3—4.50, teleta 5—6 din. — Položaj na hrvaških sejnih: Podobno kakor na slovenskih je položaj tudi na hrvaških sejnih. Cene živine so na Hrvaškem čvrste. Voli se prodajajo po 5 do 5.50 in po 4—5 din, krave 3.50—4 din, teleta 6—7.50 din. Po komadu je cena živine na Hrvaškem: krava 1000—4500 din, bik 1500—4000 din.

Svinje

Po svinjah je veliko povpraševanje, zlasti se dobro prodajajo plemenske svinje, mali prašički in pa svinje za prekaljeno meso (pršutariji). Cene so se dvignile ter se očvrtle. Na zadnjem mariborskem sejmu so bili mladi prašički, 5—6 tednov stari, po 85—120 din (prejšnji teden še po 65—100 din), 7—9 tednov 120—140 din, 3—4 mesece 150—210 din, 5—7 mesecev 300—390, 8—10 mesecev 420—490 din, eno leto 710—820, 1 kg žive teže 6.50—7.75 din, 1 kg mrtve teže 8.50—11.25 din. Kupčija je bila nenavadno žilavna. — Na ptujskem sejmu so bile cene: pršutariji 7.75—8, plemenske svinje 7.25—7.50 din, pujski 6—12 tednov 80—140 din komad. — V Posavju so se prodajali mladi prašički po 60 do 70 din komad, speharji 8—11 din, pršutariji 6 do 10 din. — Močno so porastle cene svinjam na Hrvaškem. Na sejmu v Križevcih, ki je eden največjih svinjskih sejmov v državi, so se prodajali pršutariji povprečno po 8.50—8.75 din, plemenske svinje pa po 11 din. Debele speharske svinje so obdržale ceno po 8 din, le cena odojkov je nekoliko padla. V splošnem se pričakuje, da bodo svinje svojo visoko ceno obdržale, ker bo izvoz v inozemstvo tudi prihodnje jesen in zimo zelo živahen.

Sirove kože, ovčja volna in med

Goveje sirove kože so po 10—14 din, telečje 12—15 din, svinjske 8—12 din za 1 kg. — Neoprana ovčja volna se prodaja po 24—26 din,

Razgovori z našimi naročniki

Vprašanja in odgovori

Odvetnik zahteva 771 din za dela izven pravde. Josip B. v B. Ne moremo Vam povedati, ali je zahtevana nagrada primerna, ker so Vaši podatki pomanjkljivi. Nagrada za sestavo protitožbe je odvisna od vrednosti spornega predmeta. Za pogovore gre odvetniku za prve pol ure pri vrednosti spornega predmeta do 5000 din nagrada 40 din, za vsako začeto nadaljnjo poluro 20 din; za pregled v Zemljiški krog 40 din, za sestavo preproste opomina pri navedeni vrednosti 10 din. — Ako ste podpisali kako izjavo, da boste plačali znesek 771 din, Vam pritožba ne bi nič pomagala, ker ne boste mogli dokazati, da ste bili k podpisu prisiljeni. Grožnja s tožbo še ni taka sila, vsled katere bi bil podpis neveljaven. — Ako niste obljubili plačila določenega zneska, morete predlagati odmero odvetnikove nagrade in stroškov potom sodišča.

Sekanje lesa ob stari, sedaj sporni meji. K. M. K. Ako ste Vi — vstevši Vaše lastniške prednike — že 30 let javno, brez prošnje in sile določeno parcelo hasnovali (sekali les) do gotove meje, se Vam ni bati zatrevanja od strani sosed, da teče meja en meter bolj notri na Vaši strani, niti ne njegovih groženj s tožbo. V eventuelni pravdi ugovarjajte, da ste parcelo nele kupili, marveč tudi hasnovali v določenih mejah, odnosno jih priposestvovali; seve morate vse to dokazati.

Posestvo prodano na dražbi vzlic plačilu dolga. Večletni naročnik. Nekaj dni pred dražbenim navikom ste zahtevalo upniku izplačati terjatev, pri čemur Vam je obljubil, da bo šel na sodišče in »dražbo odpovedal«. Slednjega pa ni storil, vsled česar Vam je bilo posestvo na dražbi prodano, ker ste se na upnika zanesli in sami niste ničesar ukrenili. — Ako Vam je bilo posestvo prodano res le po krivdi navedenega upnika, Vam mora povrniti škodo, ki jo vsled te prodaje trpite. Vaša navedba, da je bilo posestvo vredno 70.000 din, prodano pa da je bilo le za 18.000 din, se nam ne zdi verjetna, ker znaša najmanjši ponudek dve tretjini, odnosno polovico cenilne vrednosti. Kako da zahtevajoči upnik nima nikakega premoženja? Saj je vendar dobil denar od Vas. — Bojimo se, da je bila na Vašem posestvu najbrž vknjižena zastavna pravica še za terjatev katerega drugega upnika, ki se je dražbenemu postopanju pridružil, vsled česar bi se bila dražba opravila, čeprav bi bil prvo-navedeni upnik predlagal ustavitve izvršbe glede svoje terjatve. — Ako prvi upnik res nima nobenega premoženja več, bi Vaša škoda ostala žal nepopravljiva, ker nimate drugega leka nego le odškodninsko tožbo zoper tega upnika.

Promet z žganjem iz samorodnih drož. J. Grobelnik. V »Kmečkem delu« ste čitali, da se žganje, skuhanje iz drož samorodnic, ne sme prodajati ter da se kaznuje z zaporom ali v denarju, kdor bi ga prodajal. Vprašate, kaj naj z žganjem storite in ali je prepovedana tudi eventualna zamenjava s stvarmi, ki jih potrebujete v svojem gospodarstvu. — Dotičnega članka niste prav čitali, odnosno razumeli. Prepovedano je le, prodajati žganje, ki je skuhanje iz drož samorodnic, pod golim imenom in označbo »droženka«. Prepovedana je torej le ta nepopolna označba. Ni pa po vinskem zakonu prepovedano, prodajati zadevno žganje pod označbo, da je »droženka od drož samorodnic«. Vsaj izrecne prepovedi ni in sodišča doslej prodaje navedenga žganja pod pravim popolnim imenom niso kaznovala. — V kolikor pa je v zakonu prepovedano dajati v promet (zakon ne govori samo o prodaji) žganje pod netočnim imenom, pa je prepovedana s tem tudi zamenjava, pa čeprav s stvarmi, ki jih potrebujete v svojem gospodarstvu.

oprana pa po 32—36 din. — Čisti čebelni med se prodaja po 16—22 din za 1 kg.

Seno in slama

Živinska krma se še ni pocenila. Krme je vedno manj ter je obdržala svojo visoko ceno, dasi so se zaradi zadnjega deževja travniki nekoliko popravili ter se obeta sedaj nekaj boljše košnja, kakor je bilo prvotno pričakovati. Seno se prodaja po 70—80 din, slama pa po 30—50 din.

Izvozne premije za bukov les

pripravlja baje naša država, kakor jih ima Rumunija. Rumunija je uvedla premije na bukov les, ki znašajo 5—15% od vrednosti. O tem predlogu je že razpravljala strokovni odbor za les. Istočasno je odbor sprejel tudi sklep, da bi bilo treba omejiti sekanje bukovega lesa zaradi trenutne neugodne konjunkturo v inozemstvo, to je zaradi nizkih cen. Slovenija ima precej bukovine, pa bi znale te izvozne premije trgovino z bukovim lesom podživiti.

jati zadevno žganje pod označbo, da je »droženka od drož samorodnic«. Vsaj izrecne prepovedi ni in sodišča doslej prodaje navedenga žganja pod pravim popolnim imenom niso kaznovala. — V kolikor pa je v zakonu prepovedano dajati v promet (zakon ne govori samo o prodaji) žganje pod netočnim imenom, pa je prepovedana s tem tudi zamenjava, pa čeprav s stvarmi, ki jih potrebujete v svojem gospodarstvu.

Vsebina delavskih pogodb z Nemcem. Aleks. Krajnc. Radi pomanjkanja prostora Vam ne moremo navesti natančnejše vsebine. V glavnem je določena delovna doba, način izplačanja medice, prehrana, oskrba v boleznih, vzroki predčasne prekinitve pogodbe; naj Vam delovodja pokaže pismeno pogodbo, v kateri imate tudi v srbohrvaškem jeziku navedene vse važnejše določbe. Denar po najnovejšem lahko pošljate v domovino (poleg desetih marik mesečno), in sicer klirinške marke.

Solarka poslana radi škriatinke v bolnišnico — kdo plača oskrbne stroške. A. Dolenc. Čeprav je oblast poslala Vašo hčerko v bolnišnico, morate oskrbne stroške plačati Vi kot oče. Lahko pa vložite prošnjo za oprostitve (celotno ali delno) plačila, kolikavno z desetdinarskim banovinskim kolkom, pri upravi bolnišnice, naslovljeno na hansko upravo, ker je slednja pristojna za odločbo, ker plačate letno nad 100 din neposrednih davkov. Občina Vam pa mora izstaviti potrdilo, da plačila stroškov ne zmorete (ker morate skrbeti za šest otrok, imate druge izdatke, eventualne dolgove in podobno). Občina lahko vodi izvršbo, ako, odnosno ko je zadevna njena odločba pravomočna. Kake posebne izvršilne pristojbine ne obstojajo, seve bi pa trebalo plačati ev. potne stroške, stroške cinitve, hrambe in podobno, katerih nam ni mogoče vedeti vnaprej številčno.

Pešpot skozi sadonosnik ter gonja živine. A. Stajniko. Skozi Vaš sadonosnik pelje pešpot, sosed pa goni po njej tudi živino ter vozi po njej z vozom ter s samokolnico. Vprašate, ali ima to pravico. — Ako ima sosed le služnostno pravico pešpoti skozi Vaš sadonosnik, tedaj ne sme voziti ne samokolnice ne voza in tudi ne goniti živine. To pravico bi si bil pridobil, ako bi jo bil že 30 let izvrševal javno, brez prošnje in brez sile. Ako pa je še ni toliko let izvrševal, mu lahko s tako zvano negatorijsko tožbo prepoveste goniti živino ter voziti z vozom in samokolnico.

Knjige o domačem zdravljenju. Isti. Radi bi vedeli, kakšne knjige obstajajo o domačem zdravljenju, spisane od zdravnikov, in kje bi jih mogli kupiti. — Mohorjeva družba je izdala »Knjigo o zdravju«, spisano od dr. Breclja (stane za člane vez. 39 din, broš. 30 din); »Kako si ohranimo ljubo zdravje« od dr. Vedenika, tri male zvezke, broš. po 3 din; nadalje Kneippovo knjigo »Domači zdravnik«. V Cirilovi tiskarni v Mariboru dobite še tudi tri zvezke »Zdravje in bolezen v domači hiši«, ki stanejo skupno 42 din.

Posojilo za gradnjo vinčarije. T. Fekonja. Posojila dajejo sicer razni denarni zavodi (v Mariboru skoraj vsi), a le proti hipoteki na prvem mestu, do višine polovice vrednosti zastavljenih nepremičnin in proti vrnitvi v dveh do treh letih.

Možnost dviga v hranilnici naložene dedščine. B. Držanič. Vaša sestra je svojo dedščino 20.000 din naložila v hranilnico. Ta denar, ki je njeno edino premoženje, sedaj potrebuje. Vprašate, ali ga je hranilnica na zahtevo dolžna izplačati. — Ako omenjena hranilnica ni zaprosila za zaščito, tedaj bi bila dolžna po eventualni predpisani odpovedi vloge izplačati. Če pa ji je dovoljena zaščita, tedaj je ne morete prisiliti, da bi izplačala več, nego je v izplačilnem načrtu predpisano. Ker pa se polagoma vrača likvidnost naših denarnih zavodov, je utemeljeno upanje, da bo zamogla hranilnica v doglednem času vlogo izplačati. Morda se prodajalec zadovolji s hranilno knjigo ali s prepisom?

Plačilo bolnišničnih stroškov za napadenega sina. M. Gašper. Vaš polnoletni sin ej bil napaden in ranjen, moral je biti deset dni v bolnišnici, napadalec je bil sicer obsojen na plačilo zdravniških stroškov, a se jih ni moglo od njega izterjati, vsled česar sedaj občina terja plačilo od Vas. — V podrejeni vrsti bi bolnišnica, čeprav je bil napadalec obsojen na plačilo, res smela od Vas terjati navedeno plačilo, ako Vaš sin nicesar nima in tudi napadalec ne. Napravite pa prošnjo na upravo bolnišnice, naj Vas plačila oprosti, ker imate zadolženo posetstvo in (najbrž) ne zmorete plačila. Seve bi imeli Vi v primeru plačila pravico zahtevati od napadalca povračilo, ko bo imel kaj rubljive imovine.

Dovoljenje za razdelitev gozda. A. Stajniko. Od gozda, ki meri tri in četrt orala, ste odkupili dva orala. Vprašate, ali morate imeti za razmejitev gozda kako dovoljenje in kdo mora to dovoljenje preskrbeti ter od koga. — Zakon o gozdih določa, da se smejo gozdi zasebnikov deliti samo z dovolitvijo oblasti, in sicer daje tako dovolitev za gozde, ki ne presegajo površine 500 ha, ban. Ni predpisano, kdo mora prositi za dovoljenje, ali kupec ali prodajalec, vsekakor pa bo to dolžan storiti prodajalec. Za razmejitvenje ni treba posebnega dovolila, marveč Vam ga oskrbi geometer, bodisi državni, pri čemur pa morate čakati dotlej, da bo opravil uradni obhod, bodisi zasebni.

Plačilo zasluzka z odstopljenima terjatvama. A. B. I. Delali ste štiri in pol leta na stricvem posestvu, ki Vam je za to »dal« 25.000 din, kateri znesek je imel terjati od dveh svojih dolžnikov. Ta dolžnika se branita plačati več kot polovico, češ, da sta zaščiteni in da Vi lahko še svojega očeta dobite »doto«. — Ako ste terjatvi od strica prevzeli namesto plačila Vaše terjatve, tedaj Vam stric, odnosno njegovi dediči jamčijo za eventualno izpadlo polovico; ako pa ste terjatvi prevzeli le v svrhu plačila, je Vaša terjatve zoper strica plačana le v toliko, v kolikor boste od cediranih dolžnikov faktično izterjali, ostanek pa lahko terjate od stricove zapuščine, odnosno dedičev. Po našem mnenju Vaše, odnosno Vaše-

ga očeta gmotno stanje ne priha v poštev, marveč le gmotno stanje cedenta-strica. — Posamezne obrestne terjatve zastarajo v treh letih. Zastaranje se prekine, ako dolžnik pred potekom treh let prizna obrestni dolg ali obljubi dotične obresti plačati; v tem primeru, kakor tudi v primeru, ako dolžnik obljubi plačilo po preteku triletnje zastaralne dobe, tedaj dotične obresti terjate lahko skozi nadaljnja tri leta, ker se smatra, da se je dolžnik odpovedal ugovoru zastaranja. — Ako sta dolžnika obresti sama pripisovala h glavnici, je v tem vsekakor zazreti priznanje dotičnega obrestnega dolga.

Brezplačni obrtni pouk. A. Vidic P. Vprašate, kje je kaka obrtna šola ali zavod, kamor bi brezplačno sprejeli Vašega sina v uk. — Take šole (ki bi brezplačno sprejemale v uk) ali zavoda pri nas ni. Mojstra si morate sami poiskati. Vajeniška doma v Mariboru in Ljubljani ter Rokodelski dom v Ljubljani sprejemajo sicer vajence na hrano in stanovanje, ne pa v uk in ne brezplačno. Pač pa banska uprava v Ljubljani na prošnjo plačuje poedinim vajencem oskrbo v katerem izmed navedenih domov. Obrnite se torej na bansko upravo.

Ali smrt upnika vpliva na zapadlost terjatve. J. G. L. P. Vaša tašča je posodila posetniku 1250 din ter se je z njim dogovorila, da ji bo posojilo vračal v letnih obrokih, od katerih bi zadnja dva dospela v plačilo koncem leta 1938 in 1939. Tašča je umrla, navedeno terjatve testirala Vam, imeli ste stroške ob njeni smrti, vsled česar vprašate, ali bi smeli gornjo terjatve takoj izterjati od dolžnika. — Žal omenjene okoliščine ne vplivajo na zapadlost obrokov, marveč morate čakati na iztek rokov, katere je dovolila tašča.

Ali terjatve obresti zastara v treh letih. A. Drogenik. Posamezne obrestne terjatve res zastarajo s potekom treh let po njih zapadlosti. Ako dolžnik obrestno terjatve prizna, odnosno obljubi dotične obresti plačati ali vsaj prosi za odlog, in to preden je potekel triletni zastaralni rok, tedaj je zastaranje prekinjeno in začne teči od dneva obljube znova. Ker niste navedli, kak je bil dogovor glede obresti, kdaj so zapadle v plačilo (vsako leto?), ali in kdaj je upnik priznal ali obljubil plačati že zapadle, ali zastarane obresti, Vam žal ne moremo povedati, ali je Vaš obračun pravičen. — Ako dolžnik pri plačilu posameznih zneskov (4000 in 1000 kron) ter pri prodaji stvari in jabolk ni navedel, kaj naj se s tem poplača, tedaj ste smeli vsakokrat poračunati najprej zaostale obresti, potem šele del glavnice. — Ako je dolžnik zaščiten kmet in niste Vi v slabšem gmotnem položaju nego on, Vam v primeru, ako na opomine ne bo hotel plačati, ne svetujemo tožbe, ker bi takrat gotovo ugovarjal zaščito; najprej mu morate izročiti obračun in novo obveznico, in če potem v 15 dnevem roku ne bo plačal zapadlih obrokov, bo tožba uspešna in bo moral plačati vse obroke naenkrat v 15 dneh.

Prodajal jih je brkat Turčin. Bil je zelo hud. Če so jokali, je zaklel in jih ošvrkal s pasjim bičem. Za pasom sta mu tičali dve nabiti pištoli in dolg handžar.

Matjažek ni dolgo čakal. Prišel je dolg možakar, v oguljeni obleki in z zamazanim fesom na glavi, ga pretipal in premeril od nog do glave. Potem sta se s prodajalcem dolgo pričkala, končno pa sta le udarila iz možak mu je s kislim obrazom odšel pest denarja. Nato je prijel Matjažka za vrat in ga prav trdo posadil na svojega osliča. Dolgo sta hodila.

(Dalje prihodnjič)

Večerna molitev

Majda moli večerno molitev. Nagajivi bratec pa jo med molitvijo ves čas cuka za lase. Majda nekaj časa vse mirno potrpi, nazadnje pa jo mine potrpežljivost. Jezno skoči pokonci in zakliče: »Ljubi Bog, prosim te, počakaj malo, da bratca natepem, potem bom pa molila dalje!«

Skrivalnica

Kje je vodnik?

Našim malčkom

Matjažek

20

Junaškega Slovenca povest v slikah

Potem so prišli v veliko obmorsko mesto. Neštete množice so se drenjale po ozkih ulicah. Vsi so zadovoljno opazovali naropane dečke in se veselo režali. Mimo-

grede je videl Matjažek tudi morje in nešteto ladij.

V tem mestu so odvedli dečke na »čaršijo« (trg), jih razstavili in jih začeli prodajati. Prihajali so ljudje, jih otipavali in obračali. Dolga vrsta dečkov se je polagoma redčila. Vsakdo, ki so ga prodali, se je poslovil s presunljivim jokom.